

РОЛЬ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ АБО БОЄПРИПАСІВ

КОЗАЧЕНКО Сергій Вікторович - аспірант, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5316-0476>

УДК 343.1(477):343.344

DOI 10.32782/EP.2023.1.22

Уточнена роль мер обеспечения уголовного производства при расследовании уголовных правонарушений, связанных с незаконным оборотом огнестрельного оружия или боеприпасов как средств обеспечения действительности такого расследования, в том числе и в части доказывания. Предложено характеризовать эти меры как систему других процессуальных действий, способных обеспечить представление суда надлежащих и допустимых доказательств, что обуславливает разработку рекомендаций по их включению в комплекс процессуальных действий по доказыванию наряду со следственными (розыскными) действиями.

Ключевые слова: уголовное производство; незаконное обращение огнестрельного оружия, боеприпасов; доказательства; меры обеспечения уголовного производства; обеспечение доказывания.

Постановка проблеми

Забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, як одне із завдань кримінального провадження цієї категорії, обумовлено дією багатьох факторів. Але досягнення певного результату під час розслідування, в першу чергу, залежить від можливості безперешкодного виникнення, існування та розвитку кримінальних процесуальних відносин. Тому є вкрай необхідною наявність сис-

теми заходів, спрямованих на забезпечення належних умов для цього. Це завдання вирішується завдяки дії заходів забезпечення кримінального провадження, що вказує на потребу постійного удосконалення теорії та практики їх застосування.

Стан дослідження проблеми

Питання здійснення кримінальних проваджень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, переважно досліджуються в юридичній науці в контексті відповідної окремої криміналістичної методики та її формування, а також планування і організації розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень ([1], [2] та ряд інших). У цьому контексті звертається увага, що функціональна спрямованість планування розслідування полягає у формулюванні завдань та визначенні найбільш ефективних шляхів їх вирішення, способів, засобів, сил і строків успішного досягнення заздалегідь поставленої мети [2, с. 81-82]. Частиною засобів досягнення такої мети є застосування заходів забезпечення кримінального провадження тощо. Врахування особливостей застосування таких заходів при розслідуванні кримінальних проваджень цієї категорії є важливою умовою виконання його завдань. Але відмітимо, що при опрацюванні питань криміналістичної методики розслідування вказаних кримінальних правопорушень, науковці не достаню увагу приділяють рекомендаціям по застосуванню таких заходів.

З часу ухвалення нового КПК України проблематика заходів забезпечення кримінального провадження стала окремим об'єктом наукових досліджень, якому присвячені монографічні та навчальні видання, окремі публікації, у яких науковцями уточнено розуміння змісту та характеру цих заходів, надано бачення процесуальних особливостей їх застосування ([3; 4; 9; 10; 12; 17]). Поряд із цим, питання включення цих заходів у діяльність із доказування, використання можливостей цих заходів у забезпеченні умов для цього, на жаль, не стали предметом широкої наукової дискусії.

Отже, можна констатувати, що в криміналістичній та процесуальній літературі в цілому сформовано належне теоретичне підґрунтя щодо розуміння правової природи та функцій заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема, у розслідуванні незаконного поведіння зі зброєю та бойовими припасами, а також процесуальних умов та тактичних особливостей їх застосування. Однак окремі аспекти їх реалізації, зокрема під час здійснення процесуальної діяльності з доказування, все ще потребують свого дослідження.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є наведення характеристики заходів забезпечення кримінального провадження як засобів забезпечення ефективного доказування у кримінальних провадженнях, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів. Ця мета зумовлює постановку таких завдань: аналіз понять «дієвість кримінального провадження», «заходи забезпечення кримінального провадження»; уточнення значення цих заходів в забезпеченні ефективного здійснення кримінальних проваджень вказаної категорії; встановлення характеру впливу цих заходів на досягнення завдань кримінального провадження; з'ясування можливості їх застосування при розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, у системі процесуальних дій з доказування. Розкриття цих питань сприятиме опрацюванню дієвих рекомендацій щодо удосконалення досудового розсліду-

вання досліджуваної категорії кримінальних проваджень.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні змісту, значення і ролі заходів забезпечення кримінального провадження як засобу забезпечення дієвості доказування, а в певних випадках і як засобів доказування, та пропозиції віднести їх до системи інших процесуальних дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

Виклад основного матеріалу

Заходи забезпечення кримінального провадження, як передбачено ч. 1 ст. 93 КПК України, застосовуються з метою досягнення його дієвості, а частина друга цієї статті містить доволі широку за переліком їх систему. З цього приводу вказується, що заходи забезпечення кримінального провадження об'єднали в собі і заходи забезпечення позову, і заходи забезпечення доказів, і запобіжні заходи, і заходи процесуального примусу [3, с. 187], які застосовуються з метою досягнення дієвості цього провадження [4, с. 118]. Тобто всі ці різні за характером та правовою природою, способом впливу на поведінку учасників кримінального провадження заходи об'єднує їх спільна мета – забезпечення дієвості кримінального провадження.

Тому насамперед з'ясуємо зміст поняття «дієвість кримінального провадження» як мету застосування заходів його забезпечення. У тлумачному словнику «дієвість» розкрито як властивість за значенням дійовий, дієвий, а слово «дійовий» – означає здатний активно діяти; здатний робити вплив на щонебудь [5, с. 304]. Зауважимо, що синонімами слова «дієвий» є: ефективний, результативний; плідний, плідотворний; активний [6, с. 88]. При цьому врахуємо позиції науковців [7, с. 322-323; 8, с. 163; 9, с. 13; 10, с. 188], які дієвість кримінального провадження, яка забезпечується завдяки застосуванню досліджуваних заходів, характеризують як здатність провадження досягти і належним чином забезпечити виконання його завдань, закріплених ст. 2 КПК, та завдань окремих стадій кримінального провадження. І якщо узяти це до уваги, то з урахуванням системного аналізу ст. 2, п. 10 ст. 3, ст. 8 КПК Укра-

їни окреслимо, що «дієвість кримінального провадження» – це активне та оперативне здійснення уповноваженими суб'єктами кримінальної процесуальної діяльності шляхом результативного та продуктивного вчинення процесуальних дій, швидкого, всебічного, повного та неупередженого досудового розслідування і судового провадження для ефективного виконання завдань як окремих стадій кримінального провадження, так і в цілому завдань кримінального провадження. І якщо метою досудового розслідування є виконання завдань кримінального провадження завдяки швидкому, всебічному, повному та неупередженому його здійсненню, то способами і засобами її досягнення є, зокрема, проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження тощо. Саме таке бачення мети застосування заходів забезпечення кримінального провадження та їх ролі як засобів її досягнення ми підтримуємо.

Розглянемо загальну характеристику заходів забезпечення кримінального провадження для з'ясування характеру їх впливу на кримінальні процесуальні відносини, у тому числі і при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів. Так, щодо поняття «заходи забезпечення кримінального провадження», то, як показує аналіз позицій науковців, в окремих дефініціях акцент зроблено на них як на засобах впливу, способу гарантування виконання обов'язків учасниками провадження, а метою їх застосування є досягнення дієвості кримінального провадження [11, с. 83], в інших перевага надається посиланню на їх примусовий характер як різновиду заходів процесуального примусу [3, с. 188; 12, с. 141], або вказується на процесуальні умови застосування (підстави та в порядок), характері впливу (запобігання, подолання), а також спрямованості на усунення всього, що може «перешкодити вирішенню завдань кримінального провадження» [13, с. 139; 14, с. 367], також звертається увага на те, що це передбачені законом заходи обмеження прав і свобод учасників кримінального провадження, які застосовуються з метою забезпечення

виконання учасниками своїх обов'язків або отримання необхідних доказів у справі [15, с. 131], іноді окрім посилання на процесуально-правову природу цих заходів (заходи державно-правового примусу) та процесуальні умови їх застосування (порядок), спрямованість заходів забезпечення (дієвість провадження), а також завдань, які виконують ці заходи в разі їх застосування (запобігання неправомірним діям під час кримінального провадження, забезпечення виявлення та закріплення доказів), автори виділяють коло суб'єктів їх застосування (уповноважені державні органи та особи) та суб'єктів, до яких вони застосовуються (підозрюваний, обвинувачений, потерпілий, свідок тощо) [12, с. 135; 16, с. 395; 17, с. 7]. З узагальнення наведених визначень цього поняття звернемо увагу, що у кримінальній процесуальній науці присутні дещо відмінні за змістом його характеристики, хоча існує єдність щодо розуміння мети застосування – забезпечення дієвості кримінального провадження задля виконання його завдань. Вважаємо, що певні відмінності у визначеннях мають місце через наділення вказаних заходів як спільними, так і відмінними ознаками.

Тому з метою формування узагальненого бачення вказаного поняття, яке є основою висновку щодо ролі цих засобів у кримінальному провадженні під час розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, спробуємо здійснити уточнення їх ознак. Узагальнення основних та найбільш типових ознак цих заходів, які наведено в працях науковців [7, с. 343; 9, с. 12; 13, с. 139; 14, с. 367-368; 15, с. 130], а також беручи до уваги зміст відповідних положень КПК України, виділимо основні ознаки, що, на наш погляд, дійсно притаманні та відображують сутнісні риси заходів забезпечення кримінального провадження. При цьому погодимося із О.Г. Шило, яка вказує на спільність ознак та єдність мети застосування заходів забезпечення кримінального провадження [10, с. 189], що і обумовлює погляд на них як на єдину систему. Так, до таких ознак можна віднести: 1) передбачені кримінальним процесуальним законом, що обумовлює законність їх існування та застосування і виключає

можливість незаконного впливу на учасників кримінального провадження з боку посадових особи, які його ведуть; 2) підстави, межі та порядок їх застосування регулюються кримінальним процесуальним законом, що робить ці заходи врегульованими в межах кримінальної процесуальної форми; 3) мають процесуальний характер, базуючись на процесуальних нормах та є особливим різновидом процесуальних дій; 4) мають самостійне значення в змісті кримінального провадження (система заходів, окреме провадження, самостійний інститут); 5) носять примусовий характер як різновид заходів процесуального примусу; 6) мають виключний характер, адже застосовуються лише в випадках, коли існує необхідність забезпечити ефективність кримінального провадження; 7) застосовуються уповноваженими державними органами та особами до визначеного в законі кола осіб; 8) виконують покладені на них функції (забезпечувальну та превентивну [12, с. 137-138]; 9) мають цільову спрямованість – їх мета забезпечити дієвість кримінального провадження задля досягнення його завдань.

Вважаємо, що ці ознаки і характеризують заходи забезпечення кримінального провадження як його складову, частину кримінальної процесуальної діяльності, окремий процесуальний інститут, а також специфічний засіб впливу, який дозволяє забезпечити стабільність виникнення, існування та розвитку кримінальних процесуальних відносин, оперативне та дієве здійснення кримінальної процесуальної діяльності, ефективність та результативність виконання завдань кримінального провадження.

Тому при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, виходячи із вище наведеного, досліджувані засоби можна охарактеризувати з позиції: ролі (забезпечувальна та превентивна); форми (провадження по застосуванню вказаних заходів); завдань (усунення перешкод розслідуванню); характеру впливу (примусовий вплив на процесуальні відносини); мети застосування (дієвість розслідування). І констатуємо, що ці заходи відіграють важливу роль у створенні передумов дієвого здійснення вказаних кримінальних проваджень, що від-

бувається завдяки зумовленій їх процесуально-правовою природою здатності впливу на кримінальні процесуальні відносини шляхом забезпечення активності та оперативності такого кримінального провадження, створення умов для результативного та продуктивного вчинення процесуальних дій та досягнення тих завдань, які стоять перед розслідуванням відповідно до ст. 2 КПК України.

З'ясувавши роль та значення заходів забезпечення кримінального провадження у створенні умов для дієвості розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, уточнимо можливість їх застосування під час доказування. З першого погляду важко віднести ці заходи до засобів доказування. Принаймні в тому сенсі як це стосується слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Але, на наш погляд, саме їх характеристика, яку нами було наведено вище, і дає впевненість у можливості застосування цих заходів під час доказування при розслідуванні вказаної категорії кримінальних правопорушень, як засобів доказування, звісно з урахуванням їх специфіки. Вважаємо, це можливе під час доказування, зокрема з метою створення належних умов для його здійснення, де завдяки здатності впливу вказаних заходів на забезпечення дієвості кримінального провадження будуть досягнуті завдання. Погодимось із М.Я. Никоненко, що процес доказування у кримінальному провадженні можливо віднести до складової дієвості останнього, де таким чином, заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються і для досягнення дієвості доказування у кримінальному провадженні [18, с. С. 49-50].

Обґрунтуємо таку позицію щодо цих заходів як засобів забезпечення дієвості доказування під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів. Так, як відмічають науковці, чію думку ми підтримуємо, процесуальне значення запобіжних заходів полягає в тому, що вони забезпечують оптимальні умови для доказування і встановлення істини у кримінальному провадженні [8, с. 163]. Тому відправною точкою для розв'язання цього питання вважаємо положення ч. ч. 2,

З ст. 93 КПК України, яка визначає коло засобів, завдяки якими сторонами кримінального провадження здійснюється збирання доказів. Звісно, ні про які заходи забезпечення кримінального провадження в цій статті мова не йде. Але вважаємо, що з використанням способів логічного та системного тлумачення правових норм можна зробити деякі висновки. Ці висновки дають можливість розглядати окремі, звісно, що не всі, заходи забезпечення кримінального провадження саме як самостійний різновид кримінальних процесуальних дій. Вважаємо, ці заходи відповідають властивостям процесуальних дій, на які вказують науковці [8, с. 26]. І, аналізуючи наведену характеристику (сутності, ознак, спрямованості, тощо) заходів забезпечення кримінального провадження, відмітимо, що вони є самостійним особливим різновидом процесуальних дій примусового характеру забезпечувальної та превентивної спрямованості, які застосовуються через потребу у забезпеченні дієвості розслідування.

Отже, як вважаємо, обґрунтовано буде точка зору, що заходи забезпечення кримінального провадження в сенсі ч. ч. 2, 3 ст. 93 КПК України можна віднести до «інших процесуальних дій» або «інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів». Така точка зору має поширення у фаховій літературі. Так, О.С. Старенький звертає увагу, що сторони кримінального провадження мають отримувати докази шляхом проведення інших процесуальних дій, до числа яких законодавець відніс тимчасовий доступ до речей і документів [19, с. 61]. М.Я. Никоненко також вказує, що тимчасовий доступ до речей і документів займає досить значне місце серед засобів доказування у кримінальному провадженні, відіграє важливу роль у збиранні й перевірці доказів [18, с. С. 50-52]. С.О. Ковальчук, досліджуючи способи збирання речових доказів, до числа інших процесуальних дій, які є способом збирання стороною обвинувачення речових доказів, відносить: 1) затримання; 2) тимчасовий доступ до речей і документів [20, с. 11]. Отже, науковці окремі заходи відносять до засобів доказування.

При такому погляді на заходи забезпечення кримінального провадження за під-

твердженої нами їх здатності сприяти виявленню, вилучення та фіксації і збереженню доказів їх цілком можна розглядати як засоби доказування. Принаймні з позиції погляду на них як на засоби виявлення, вилучення та забезпечення включення в доказування відповідних фактичних даних. Тобто засоби доказування в широкому розумінні цього поняття. І якщо досліджувані заходи сприяють або як походить від їх назви забезпечують таку можливість (вилучення, фіксації, посвідчення сприйняття інформації), то їх можна розглядати саме як засоби доказування забезпечувального характеру. Тому погодимося із думкою М.Я. Никоненко, що заходи забезпечення кримінального провадження в цілому прямо чи опосередковано впливають і на процес доказування, який є структурним елементом змісту кримінального провадження, а тому можна стверджувати, що заходи забезпечення кримінального провадження є і заходами забезпечення процесу доказування [18, с. 50].

Ми допускаємо такий широкий погляд, адже погоджуємося із думкою, що засобами кримінального процесу є сукупність усіх процесуальних дій і процесуальних рішень, призначених для вирішення його завдань [8, с. 26]. І чому, виходячи із спрямованості цих заходів, які застосовуються з метою досягнення дієвості кримінального провадження, частиною якого є доказування, не розглядати їх як відповідні засоби доказування зокрема в частині вирішення його завдань. З цього приводу вказано, що заходи забезпечення кримінального провадження можна класифікувати за різними критеріями, за метою застосування, зокрема, на заходи, що забезпечують отримання та збирання доказів (виклик слідчим, прокурором, судовий виклик, тимчасовий доступ до речей і документів тощо), завдання яких полягає у забезпеченні слідчому та суду можливості виявити, вилучити та дослідити докази [12, с. 135-136; 16, с. 395].

Отже, вважаємо, що заходи забезпечення кримінального провадження доцільно відносити до числа заходів, які гарантують умови для дієвості збирання і дослідження доказів, а в певних випадках, як, приміром, тимчасовий доступ до речей і документів, слугують за-

собами доказування. І тому в контексті ч. ч. 2, 3 ст. 93 КПК України їх треба розглядати як систему інших процесуальних дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів. Так, звертається увага, що зачинним КПК до відповідної групи, що спрямовані на забезпечення отримання засобів доказування можна віднести – освідчення, обшук, тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна, виклик тощо [25, с. 225]. І як засвідчують отримані нами результати дослідження та проаналізовані точки зору науковців, такий погляд на значення та роль заходів забезпечення кримінального провадження для доказування слід підтримати. Слушною в цьому контексті видається думка М.Я. Никоненко, що заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються з метою досягнення його дієвості, яка крім забезпечення ефективної реалізації завдань кримінального провадження, включає також забезпечення, доказування у кримінальному провадженні [18, с. С. 53-54].

Висновки

Заходи забезпечення кримінального провадження відіграють важливу роль у створенні передумов для ефективного розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, так і щодо доказування під час цього. Властивості цих заходів дозволяють їм виконувати їх основну функцію – забезпечити стабільність існування та розвитку кримінальних процесуальних відносин, дієвість здійснення кримінальної процесуальної діяльності як умову ефективності та результативності виконання завдань кримінального провадження. Під заходами забезпечення кримінального провадження пропонуємо розуміти передбачений кримінальним процесуальним законом самостійний особливий різновид процесуальних дій примусового характеру забезпечувальної та превентивної спрямованості, підстави, межі та порядок реалізації яких детально регулюються кримінальною процесуальною формою, застосовування яких з боку уповноважених посадових осіб, які ведуть кримінальне провадження, носить виключний характер з метою забезпечення

дієвості кримінального провадження задля ефективного досягнення його завдань. Тому обґрунтованою бажается можливість застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, як заходів забезпечення доказування. Де передбачені у КПК України способи, форми їх використання та оформлення прямо або опосередковано характеризують ці заходи як засоби створення умов досягнення мети доказування. З урахуванням ролі вказаних засобів у процесі розслідування пропонується до змісту методики розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень включати рекомендації щодо використання заходів забезпечення кримінального провадження. Такий крок сприятиме більш ефективному плануванню та організації розслідування цих кримінальних правопорушень, де рекомендації по застосуванню конкретних заходів забезпечення кримінального провадження мають позитивно вплинути на дієвість досягнення мети доказування щодо отримання належних, допустимих та достовірних доказів та ухвалення законних і обґрунтованих процесуальних рішень.

Література

1. Вітвіцький С. С., Волобуєва О. О., Волобуєв А. О. Методика розслідування незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2021. 308 с.
2. Щербаковський М. Г., Андреев Д. В. Розслідування незаконного обігу зброї: монографія. Харків, 2021. 192 с.
3. Сотник Н. А. Заходи забезпечення кримінального провадження: генезис поняття та доцільність використання у КПК України. *Вісник Південного регіонального центру НАПрН України*. 2016. № 9. С. 183-189.
4. Никоненко М. Я. Значення у процесі доказування заходів забезпечення кримінального провадження. *Юридична наука*. 2014. № 7. С. 118-125.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.

6. Практичний словник синонімів української мови / Уклад. і ред. С. Караванський. Київ : «Українська книга», 2000. 480 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Науково-практ. коментар / Відп. ред.: С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко Х. : 2013. 1104 с.
8. Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. К.: Істина, 2014. 366 с.
9. Науково-практичний коментар до Розділу II Кримінального процесуального кодексу України «Заходи забезпечення кримінального провадження» / за ред. І. В. Глобук. Львів : ЛьвДУВС. 2022. 440 с.
10. Шило О. Г. Заходи забезпечення кримінального провадження за новим КПК України. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : Матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару, 19 жовт. 2012 р.. Х. : ТОВ «Оберіг», 2012. Вип. 4. С. 187-191.
11. Кримінальний процес : навч.-метод. посібн. / С.В. Албул, С. Л. Деревянкін, О.Б. Пойзнер, О.В. Поліщук. Одеса : ОДУВС, 2014, 266 с.
12. Фаринник В. І. Заходи забезпечення кримінального провадження у новому кримінальному процесуальному законодавстві: сутність та класифікація. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 133-142.
13. Удалова Л.Д., Рожнова В. В., Савицький Д. О., Хабло О. Ю., Римарчук О.В. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях. Навчальний посібник. 4-е видання, перероблене і доповнене. Київ, 2016. 354 с.
14. Кримінальний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар: у 2 т. Т.1 / О. М. Бандурка, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В.П. Пшонки, А. В. Портнова. Х. : Право, 2012. 768 с.
15. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес : навчальний посібник. К.: Ваіте, 2014. 280 с.
16. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. А.Я. Хитри, Р.М. Шехавцова, В.В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
17. Заходи забезпечення кримінального провадження: навчальний посібник /- О. В. Авраменко, Р. І. Благута, А. Я. Хитра. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 192 с.
18. Никоненко М. Я. Види заходів забезпечення кримінального провадження та їх місце і роль у процесі доказування. *Судова апеляція*. 2014. №1. С. 49-54.
19. Старенький О. С. Тимчасовий доступ до речей і документів як засіб отримання доказів у кримінальному провадженні: окремі проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 1. С. 60-71.
20. Ковальчук С. О. Способи збирання речових доказів стороною. *Часопис Нац. університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2014. №2(10). С. 1-24
21. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша [та ін.] ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса :- Фенікс, 2020. 582 с.

References

1. Vitvitskyi, S. S., Volobuieva H. A., Voloboev A. A., (2021). *Metodyka rozsliduvannia nezakonnoho povodzhennia zi zbroieiu ta boiovyumu prypasamy : monohrafiia*. Kyiv: Dakor.
2. Shcherbakovskiy M. H., Andriciev D. V., (2021). *Rozsliduvannia nezakonnoho obihu zbroi : monohrafiia*. Kharkiv.
3. Sotnyk N. A., (2016) *Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia : henezys poniattia ta dotsilnist vykorystannia u KPK Ukrainy*. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru NAPrN Ukrainy*. 9. 183-189.
4. Nykonenko M. Ya., (2016). *Znachennia u protsesi dokazuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia*. *Yurydychna nauka*. 7. 118-125.
5. Busel V. T. (Ed.), (2002). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv : Irpin : VTF „Perun”.
6. Karavanskyi S. (Ed.), (2002). *Praktychnyi slovnyk synonimiv ukrainskoi movy*. Kyiv : «Ukrainska knyha».
7. Kivalov S. V., Mishchenko S. M., Zakharchenko V. Yu. ekt., (2013). *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : naukovo-prakt. komentar*. Kharkiv : 2013.
8. Loboiko L. M., (2014). *Kryminalnyi protses : pidruchnyk*. Kyiv : Istyna.
9. Hloviuk I. V. (Ed.), (2022). *Naukovo-praktychnyi komentar do Rozdilii II Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy*

«Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia». Lviv : LvDUVS.

10. Shylo O. H., (2012). Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia za novym KPK Ukrainy. Dosudove rozsliduvannia: aktualni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia : Materialy postiino diiuchoho nauk.-prakt. seminaru. Kharkiv : TOV „Oberih”. 4. 187-191.

11. Albul S. V., Dereviankin S. L., Poizner O. B., Polishchuk O. V., (2014). Kryminalnyi protses : navch.-metod. posibn. Odesa : ODUVS.

12. Farynnyk V. I., (2015) Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia u novomu kryminalnomu protsesualnomu zakonodavstvi: sutnist ta klasyfikatsiia. Visnyk kryminalnoho sudochynstva. 1. 133-142.

13. Udalova, L. D., Rozhnova, V. V., Savytskyi, D. O., Khablo, O.Yu., Rymarchuk O.V. (2016). Kryminalnyi protses v pytanniakh i vidpoviadiakh. Chetverte vydannia, pereroblene i dopovnene. Kyiv: KNT.

14. Bandurka O. M., Burdol Ye. P. ekt., (2012). Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : naukovopraktychnyi komentar: 2 Ch. Ch.1. Kharkiv : Pravo.

15. Loboiko, L. M., Banchuk. O.A., (2014). Kryminalnyi protses : navchalnyi posibnyk. Kyiv: Vaite.

16. Khytra A. Ya., Shekhavtsova R. M., Lutsyka V. V. ekt., (2019). Kryminalnyi protses : pidruchnyk. Lviv: LvDUVS. Ch. 1.

17. Avramenko O. V., Blahuta R. I., Khytra A. Ya., (2014). Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia: navchalnyi posibnyk. Lviv : LvDUVS.

18. Nykonenko M. Ya., (2014). Vydly zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia ta yikh mistse i rol u protsesi dokazuvannia. Sudova apeliatsiia. 1. 49-54.

19. Starenkyi O. S., (2019). Tymchasovyi dostup do rechei i dokumentiv yak zasib otrymannia dokaziv u kryminalnomu provadzhenni: okremi problemni pytannia. Visnyk kryminalnoho sudochynstva. 1. 60-71.

20. Kovalchuk S. O., (2014). Sposoby zbyrannia rechovykh dokaziv storonoiu. Chasopys Nats. universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Pravo». 2(10). 1-24.

21. Alenin Yu. P., Arkusha L. I. ekt., (2020). Kryminalnyi protses : navch. Posibnyk. Odesa : Feniks.

АНОТАЦІЯ

Предмет дослідження становить система заходів забезпечення кримінального провадження як засобів створення умов для ефективного та дієвого доказування у кримінальних провадженнях, пов'язаних із розслідуванням незаконного обігу вогнепальної зброї або боєприпасів. Метою статті є уточнення змісту, функцій, значення системи таких дій.

Основною тезою роботи є припущення, що заходи забезпечення кримінального провадження – це самостійний особливий різновид процесуальних дій примусового характеру забезпечувальної та превентивної спрямованості, які застосовуються у зв'язку із розслідуванням кримінального правопорушення, з метою забезпечення ефективного виконання його завдань. Вони є невід'ємним елементом кримінальної процесуальної діяльності, необхідним засобом забезпечення її ефективності та результативності, що містять способи, які забезпечують формування належних допустимих та достовірних доказів. У дослідженні здійснено аналіз чинного законодавства та узагальнення точок зору вчених на це питання, розглянуто загальні теоретичні засади застосування заходів забезпечення кримінального провадження тощо.

Дослідження спрямовано на створення передумов для удосконалення наявних та опрацювання нових рекомендацій по розслідуванню кримінальних провадження, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів, в частині включення до їх змісту порад щодо використання заходів забезпечення кримінального провадження як заходів забезпечення процесу доказування.

У результаті проведення дослідження отримано нові науково обґрунтовані результати, які сприяють покращенню правового та організаційного забезпечення органів розслідування, прокуратури сучасними рекомендаціями, спрямованими на розширення форм та підвищення ефективності застосування заходів забезпечення кримінального провадження з метою створення умов для дієвості розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів.

У дослідженні уточнені поняття «дієвість кримінального провадження», «заходи забезпечення кримінального провадження», поглиблено розуміння значення заходів забезпечення кримінального провадження як ефективних засобів забезпечення доказування. Доведено, що ці заходи разом із слідчими (розшуковими) та негласними слідчими (розшуковими) діями утворюють інструментальну основу формування доказової бази. Зроблено висновки, що системний підхід до формування та науково-обґрунтовані аналіз форм та способів застосування заходів забезпечення кримінального провадження є умовою розробки ефективних методик розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом вогнепальної зброї або боєприпасів.

Ключові слова: кримінальне провадження; незаконний обіг вогнепальної зброї, боєприпасів; доказування; заходи забезпечення кримінального провадження; забезпечення доказування.